

STRATEGIA pentru INFORMATIZARE și DIGITIZARE 2018-2020

Introducere

Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga" din Cluj-Napoca este una dintre cele patru biblioteci centrale universitare din România care aparțin direct de Ministerul Educației. Profilul de tip universitar, dar și enciclopedic, se reflectă în colecțiile bibliotecii, în categoriile de utilizatori, precum și în serviciile oferite.

Introducerea tehnologiilor moderne, prin înființarea Laboratorului de Informatică (sept. 1992) și a unui departament de digitizare (ian. 2008), a permis automatizarea aproape integrală a activităților specifice de bibliotecă, dar și dezvoltarea de servicii noi puse la dispoziția publicului.

Strategia IT a BCU Cluj pe perioada 2018-2020 are la bază strategiile anterioare acesteia, strategii ale altor biblioteci europene, precum și strategii generale: *eEurope - An information society for all*, *Strategia UE 2020*, *Strategia Națională de Informare - Documentare - Comunicare în Știință și Tehnologie (SNIDCoST)*, *Strategia de dezvoltare a bibliotecilor românești*, *Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014-2020*, *Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România (Europa 2020)*.

Obiective

1. Actualizarea și dezvoltarea **surselor de informare și documentare**.
2. Îmbunătățirea **accesului utilizatorilor** la resursele BCU prin servicii de calitate superioară.
3. Creșterea **vizibilității bibliotecii** pe plan local, național și internațional.
4. Asigurarea **politicilor de securitate și backup**.
5. Inițierea și menținerea unor **colaborări/parteneriate instituționale**.

Modalități de realizare

1. Actualizarea și dezvoltarea surselor de informare și documentare.

BCU Cluj este una dintre cele mai mari biblioteci din România și din sud-estul Europei, care sprijină procesele de cercetare și educare. Prin colecțiile speciale deținute, precum și prin funcția de depozit legal (din 1923), biblioteca este și un pilon important de cultură și memorie culturală la nivel național și internațional.

Sursele principale de informare sunt:

- a) catalogul online,
- b) cataloagele tradiționale digitizate,
- c) bazele de date științifice abonate,
- d) biblioteca digitală,
- e) bibliografiile editate de BCU.

a) **Catalogul online**, accesibil la adresa <http://aleph.bcucluj.ro:8991/F>, cuprinde toate documentele intrate din anul 1995 și cele incluse prin procedeul de retroconversie. El este inclus în catalogul virtual *RoLiNeST*, din anul 2005, ceea ce asigură o sursă de informare la nivel național și un instrument de colaborare între marile biblioteci universitare românești.

Din 2013, catalogul online este integrat în platforma EDS – *Ebsco Discovery Service*, care reprezintă portalul unic de căutare în acest catalog și în bazele de date abonate. Menținerea actualizată a acestui portal, se va face prin trimiterea lunară a întregului catalog la compania EBSCO.

Integrarea catalogului online în *WorldCat*, cel mai mare catalog internațional gestionat de OCLC, din anul 2014, impune actualizarea permanentă a descrierilor bibliografice la standarde internaționale ridicate. Acest obiectiv se realizează printr-un proces de catalogare diferențiat pe nivele și proceduri de verificare periodice.

Introducerea de subiecte în limba engleză va asigura un nivel sporit de acces, mai ales pentru publicul din străinătate, dar va implica și un efort suplimentar din partea indexatorilor.

Integrarea în catalogul online a publicațiilor vechi, solicitate din cataloagele tradiționale, va necesita o grijă specială pentru evitarea dublurilor și o supervizare permanentă.

Includerea de link-uri în descrierile bibliografice către cuprinsul cărților deținute de filiale va aduce un beneficiu utilizatorilor în procesul de regăsire a informațiilor, dar și a bibliotecarilor, prin evitarea servirii de publicații nerelevante pentru tema studiată.

b) **Cataloagele tradiționale digitizate** conțin descrierile bibliografice ale primelor documente intrate în bibliotecă până la cele intrate în 2008, inclusiv depozitul legal începând cu 1923. Acestea se compun din toate cataloagele de la colecții speciale, cataloagele de serviciu de cărți și periodice. Ele vor fi completate cu cataloagele de albume și stasuri.

Utilizatorii vor avea posibilitatea de a completa formulare online de solicitare cărți și periodice din depozitul central, pentru imprimarea și servirea rapidă în sălile de lectură. Publicațiile solicitate din aceste cataloage vor fi incluse în catalogul online, printr-o catalogare sumară înainte de servire.

d) **Bazele de date științifice abonate** vor fi sursa principală pentru informare și documentarea a profesorilor, a cercetătorilor, precum și a studenților la nivel de licență din anii terminali, a masteranzilor și doctoranzilor.

Ele vor fi accesibile prin portalul EDS, ca punct unic de acces la aceste baze de date, dar și prin acces individual la platforma proprie fiecărei baze de date.

Accesul va fi disponibil local din rețeaua bibliotecii și cea a Universității Babeș-Bolyai, dar și de la distanță pe baza permisului de bibliotecă.

d) **Biblioteca digitală** cuprinde, în majoritate, documente digitizate reprezentative pentru Transilvania, accesibile la adresa <http://documente.bcuculuj.ro/>.

Întreaga bibliotecă digitală este gestionată ca bază de date prin aplicația Dspace, accesibilă la adresa <http://dspace.bcuculuj.ro/>, ceea ce permite interogarea după metadate, dar și după cuvinte/fraze din textul integral al documentelor.

O colecție importantă este și cea cu documente reprezentative pentru Scoala Ardeleană, colecție care va fi completată cu lucrări ale urmașilor acestor intelectuali și va fi pusă la dispoziția publicului ca pagini web separate.

Centenarul Marii Uniri va fi marcat printr-o colecție deosebită, care va fi scoasă în evidență printr-o platformă de acces dezvoltată de UBB și susținută financiar de NTT DATA.

Din anul 2015, biblioteca digitală este integrată în biblioteca digitală *Europeana* <https://www.europeana.eu/portal/ro>; platformă care permite căutarea doar în metadate. Acest lucru impune o descriere atentă a obiectelor digitale (în format DublinCore), dar și includerea de cuvinte cheie în limba engleză, obiectiv pentru următoarele colecții dezvoltate, ex. celei dedicate Centenarului Unirii din 1918.

Sprijinirea procesului educativ va fi dat și de includerea în biblioteca digitală a unor syllabusuri cu acces direct la documentele indicate pentru a fi studiate, documente digitizate din bibliografia menționată de profesor.

Digitizarea de cuprinsuri de cărți de la filiale va fi încurajată la bibliotecile cu depozite și rafturi greu accesibile.

e) **Bibliografiile de specialitate** se vor axa în special pe *Istoria României*, prin lucrările anuale cu titlul *Anuarul istoriografic al României* (care a început cu anul 2011) și cele de Literatură și critică literară.

Aceste lucrări, descrise în baze de date ProCite, vor fi puse la dispoziția publicului direct din site-ul bibliotecii ca documente PDF, dar vor fi și transferate în baza de date cu bibliografii din sistemul Aleph, accesibilă din interfața pentru catalogul online.

Pentru domeniul de *Istoria României* se vor valorifica bazele de date ProCite 1994-1999, 1999-2004, 2004-2006, 2007-2008 și 2008-2010 prin unificarea lor și punerea la public ca o singură bază de date și ca pagini web.

Bibliotecile ce aparțin Facultăților UBB vor dezvolta bibliografiile pe domeniile respective.

2. Îmbunătățirea **accesului utilizatorilor** la resursele BCU prin servicii de calitate superioară.

Toate sursele de informare și serviciile pentru public sunt menționate pe site-ul instituției, accesibil la adresa <http://www.bcucuj.ro>. El reflectă schimbările datorate introducerii tehnologiilor de calcul și de comunicații în bibliotecă.

Site-ul va fi actualizat astfel încât să iasă în evidență resursele bibliotecii și serviciile oferite, precum și alte informații de interes pentru utilizatori; fiind accesibil în română, maghiară și engleză.

Interfețele aplicațiilor de căutare a informațiilor vor fi ușor de exploatat și vor asigura regăsirea documentelor strict corelate cu criteriile de interogare. Ele vor permite

interogarea și accesul de pe dispozitive mobile, precum și constituirea directă de liste bibliografice personale în instrumente de organizarea citărilor (EndNote, RefWorks, Reference manager ș.a.).

Menținerea portalului EDS, ca punct unic de căutare în catalogul online și a bazelor de date științifice cu text integral, asigură un serviciu rapid de căutare și regăsire a informațiilor din mai multe resurse.

Pentru utilizatorii cu deficiențe de vedere se va colabora cu centrul CATA al UBB pentru digitizarea și prelucrarea într-un format accesibilizat a documentelor indicate în curricula universitară unde există studenți de acest gen. Documentele vor fi evidențiate în catalogul online al bibliotecii printr-o notiță sugestivă.

Rezervările de locuri și de documente din depozitele aflate în sediul central vor fi menținute active pe toate perioadele în care biblioteca este deschisă, dar și pe perioadele apropiate deschiderii, cel puțin cu 24 de ore, inclusiv noaptea.

Referințele virtuale, bibliografiile la cerere și scanările de documente pentru utilizatori vor fi făcute cu profesionalism, în regim prioritar.

Distribuirea de lucrări în format electronic vor sprijini tinerii cercetători și cadre didactice de a-și valorifica operele. Acestea vor fi indexate în catalogul online, ceea ce le face vizibile la nivel național, prin catalogul RoLiNeST, dar și la nivel internațional, prin catalogul OCLC-WorldCat.

Sistemul Help, de tip ticketing, va fi menținut pentru colectarea centralizată a întrebărilor utilizatorilor, permițând o gestionare rapidă a acestora și asigurând răspunsuri pertinente de la persoane nominalizate pentru tema pusă în discuție.

Formarea și informarea utilizatorilor vor fi obiective urmărite în permanență și vor fi corelate cu necesitățile acestora exprimate în chestionare aplicate periodic.

3. Creșterea **vizibilității bibliotecii** pe plan local, național și internațional.

Vizibilitatea bibliotecii este dată, în primul rând, de site-ul instituției, accesibil pe două legături Internet, RoEduNet și RDS.

Aici sunt evidențiate resursele bibliotecii, de unde se apelează platformele de acces la *catalogul online, cataloagele digitizate, bazele de date științifice cu text integral sau bibliometrice abonate, portalul EDS* (ca punct unic de căutare simultană în catalogul online și bazele de date), *bibliotecile digitale, bibliografiile editate în BCU* și revista bibliotecii *Philobiblon*. Aceste platforme vor fi verificate periodic și vor fi monitorizate cu Google Analytics, pentru a fi evidențiate în rapoartele anuale.

Site-ul conține, de asemenea, serviciile oferite și diverse informații utile publicului. Acestea vor fi actualizate periodic cu noutățile care apar pe parcurs.

Vizibilitatea la nivel național a crescut în 2005 prin integrarea catalogului online în catalogul virtual românesc RoLiNeST, <http://rolinest.edu.ro/V>. Acest lucru se va monitoriza permanent și se va verifica funcționarea gateway-ului Z39.50 din sistemul Aleph, pentru asigurarea căutării din catalogul virtual în catalogul propriu.

Bazele de date abonate ale bibliotecii sunt vizibile și prin site-ul *Consortiului național Anelis+* www.anelisplus.ro. Periodic se va verifica legătura dintre site-ul consortiului și resursele bibliotecii.

Introducerea, în anul 2017, a serviciului de atribuire DOI – Digital Object Identifier – pentru revistele științifice românești a sporit vizibilitatea instituției la nivel național. Acest serviciu va fi dezvoltat și se va începe automatizarea încărcării metadatelor de articole în platforma CrossRef.

Vizibilitatea la nivel internațional a crescut în 2014 când catalogul online al bibliotecii a fost integrat în WorldCat, catalogul cumulativ internațional gestionat de OCLC – Online Computer Library Center, www.worldcat.org. Datorită faptului că biblioteca noastră are și drept de depozit legal, prin această serviciu se face cunoscută în străinătate producția românească de carte și periodice. Din aceste considerente, BCU Cluj va face eforturi de prelucrare cât mai rapidă a documentelor provenite din depozitul legal și va trimite periodic la OCLC înregistrări catalografice noi sau cele respinse și corectate.

Vizibilitatea la nivel internațional a fost amplificată în 2015 prin integrarea bibliotecii digitale proprii în biblioteca digitală Europeana, www.europeana.eu. Actualizarea permanentă cu metadate de calitate a obiectelor digitizate va fi un obiectiv urmărit permanent și se vor căuta soluții de transmitere a acestora în Europeana.

Un alt obiectiv legat de Europeana este cel de a deveni Agregator regional pentru instituțiile GLAM din zona Transilvaniei. În acest sens, se vor face demersuri de a susține această poziție la una din reuniunile *Forumului Agregatorilor Europeana*.

4. Asigurarea **politicilor de securitate și backup**.

Politicile de securitate privind accesul la resurselor electronice deținute vor fi urmărite și îmbunătățite periodic pentru prevenirea unor atacuri umane sau a celor produse de viruși. Acest obiectiv se va realiza prin achiziția unui echipament specializat, care va permite implementarea politicilor de securitate și urmărirea zilnică a

atacurilor din exterior. Treptat, se vor înlocui switch-urile existente cu altele mai performante și cu opțiuni de administrare a politicilor de acces.

Rețelele din sediul central pentru utilizatori vor fi limitate doar la accesul resurselor puse la dispoziție de bibliotecă. Pentru accesul la Internet de pe dispozitivele proprii se va utiliza rețeaua wifi de la RDS.

Resursele software vor fi copiate și arhivate în funcție de importanță și de posibilitățile de backup.

Bazele de date din sistemul de bibliotecă Aleph vor fi copiate și arhivate în fiecare noapte, iar la sfârșit de săptămână se va copia sistemul integral. Cel puțin o dată pe lună, se vor sincroniza cele două servere Aleph și se va trimite întreg caalogul la compania EBSCO.

Resursele digitizate sau obținute direct în format electronic vor fi verificate periodic și vor fi transferate trimestrial pe sistemele de stocare din Laboratorul de Informatică.

Toate resursele software stocate la nivel central se vor copia pe benzi și vor fi duse la Arhivele Naționale Filiala Cluj, cel puțin o dată pe an.

Accesul neîntrerupt la resursele bibliotecii va fi asigurat de către sisteme fiabile și de către două conexiuni Internet.

Echipamentele TIC vor fi verificate periodic și vor fi înlocuite/upgrdate în măsura în care resursele financiare ne vor permite.

5. Inițierea și menținerea unor **colaborări/parteneriate instituționale**.

Obiectivul are în vedere susținerea externă a dezvoltării resurselor informaționale, a serviciilor oferite publicului și a dotărilor necesare punerii lor în practică.

Colaborarea cu Universitatea Babeș-Bolyai are și va avea prioritate față de alte instituții, având în vedere că majoritatea bibliotecilor filiale sunt biblioteci ale facultăților acestei universități. Această colaborare va avea ca obiectiv major asigurarea literaturii de specialitate și a accesului la resursele electronice de profil. Obiectivul poate fi realizat prin relații instituționale strânse, implicarea cadrelor didactice în politicile de dezvoltare ale bibliotecii, dar și prin sprijin financiar și dotări IT moderne la nivelul fiecărei biblioteci filiale.

Cadrelor didactice vor fi implicate în achiziția resurselor necesare în procesul educativ, dar și în cunoașterea și promovarea tuturor resurselor puse la dispoziție de

biblioteca. Ele vor fi sprijinite în crearea și publicarea de syllabusuri în format electronic cu acces direct la textele indicate în bibliografii.

Dezvoltarea unor colecții digitale complete pe anumite teme va fi posibilă prin colaborarea cu alte biblioteci, arhive și muzee. Se vor crea parteneriate cu avantaje benefice pentru ambele părți.

Colaborarea la nivelul Consortiului Anelis+ are ca principal scop achiziția în comun de resurse electronice licențiate și dezvoltarea repositoryului instituțional și al celui național. În acest sens, BCU Cluj va menține parteneriatul cel puțin pe perioada proiectului aflat în desfășurare privind accesul la literatura științifică de specialitate pe timp de 5 ani (2017-2021).

Parteneriatele cu editurile românești, care publică lucrări de nivel academic, se vor axa pe obținerea de lucrări print și pe dezvoltarea serviciului de atribuire DOI.

Parteneriatele de tip public-privat se vor realiza cu instituții din domeniul de business și vor avea ca obiectiv realizarea de servicii noi pentru public, dar și de obținere a unor surse financiare suplimentare pentru bibliotecă sau de echipamente IT. Ele se vor face în schimbul unor servicii publicitare și de brokeraj în domeniul de informare și documentare.

Toate aceste obiective sunt posibile printr-un management performant, dar și cu condiția angrenării *personalului de specialitate* în realizarea proiectelor propuse. Acest lucru implică asigurarea unui loc de muncă cu dotări IT performante, cu un climat pozitiv, o supervizare permanentă a activităților desfășurate și o formare continuă la 2 ani cel puțin.

De asemenea, este necesară informarea continuă a personalului bibliotecii despre regulile de lucru stabilite (minute și proceduri), suporturi de curs, legislație, proiecte, statistici și rapoarte de activitate, prin actualizarea permanentă a site-ului intranet al bibliotecii, www.bcucluj.ro/intranet.

Dr. Olimpia CURTA

Dir. gen. adj.-IT

